

4. Зарубінська, І.Б. Соціальний інтелект та його діагностика: історичний аспект / І.Б. Зарубінська // Наукові записки: зб. наук. статей. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2008. – С. 92-104.
5. Максименко, С.Д. Фахівця потрібно моделювати (Наукові основи готовності випускника педвузу до педагогічної діяльності) / С.Д. Максименко, О.М. Пелех // Рідна школа. – 1994. – № 3-4. – С. 68-72.
6. Миленкова, Р.В. Формування інноваційної культури майбутніх фахівців банківської справи: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04 [Текст] / Р.В. Миленкова. – К., 2008. – 254 с.
7. Науково-практичні аспекти організації навчальної і методичної роботи в університеті: [монографія] / заг. ред. В.П. Шевченка / Донецький нац. ун-т. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток. ЛТД», 2004. – 256 с.
8. Освітньо-кваліфікаційні характеристики молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста і магістра спеціальності «Економіка підприємства» напряму підготовки 0501 – «Економіка і підприємництво» / М-во освіти і науки України. – Вид. офіц. – К.: КНЕУ, 2004. – 58 с.
9. Скрипко, Т.О. Бібліотека українських підручників. Інноваційний менеджмент [Текст] / Т.О. Скрипко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://libfree.com/189498152_menedzhmentosnovni_zasadi_innovatsiynogo_menedzhmentu.html#849
10. Федоров, І.В. Проблема оцінки готовності спеціалістів в області техніки і технології к інноваційної діяльності [Текст] / І.В. Федоров, Е.І. Муратова // Инженерное образование. – 2007. – № 4. – С. 64-75.

ДРУГОВ М.С.,

аспірант кафедри теоретичних і методичних основ фізичного виховання та реабілітації Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет»

УДК 37.013.42

ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРІВ СОЦІАЛЬНИХ СЛУЖБ ДЛЯ СІМ'Ї, ДІТЕЙ І МОЛОДІ

У статті нами проаналізовано діяльність центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді, виокремлено її види. На основі аналізу науково-методичної літератури та нормативно-законодавчої бази України з'ясовано, що організаційно-педагогічна діяльність є однією з провідних у роботі ЦСССДМ в Україні. Автором визначено, що організаційно-педагогічна діяльність ЦСССДМ реалізується безпосередньо у процесі соціальної роботи з молоддю під час вирішення багатьох нагальних суспільних проблем: поширення наркоманії, ВІЛ/СНІДу, тютюнопаління, проституції, нехтування власним здоров'ям тощо.

Ключові слова: центри соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді, діяльність, види діяльності, організаційно-педагогічна діяльність.

В статье нами проанализирована деятельность центров социальных служб для семьи, детей и молодежи, выделены ее виды. На основе анализа научно-методической литературы и нормативно-законодательной базы Украины выяснено, что организационно педагогическая деятельность является одной из ведущих в работе центров социальных служб для семьи, детей и молодежи в Украине. Автором определено, что организационно-педагогическая деятельность центров социальных служб для семьи, детей и молодежи реализуется непосредственно в процессе социальной работы с молодежью во время решения многих неотложных общественных проблем: распространение наркомании, ВИЧ/СПИДа, табакокурения, проституции, пренебрежение собственным здоровьем и т.д.

Ключевые слова: центры социальных служб для семьи, детей и молодежи, деятельность, виды деятельности, организационно-педагогическая деятельность.

In the article we analyze activity of centers of social services for young people. It is found out on the basis of analysis scientifically of methodical literature and normatively legislative base of Ukraine, that organizationally pedagogical activity is one of anchorwomen in the centers of social services for young people in Ukraine. By an author certainly, that organizationally pedagogical activity of centers of social services for a centers of social services for young people will be realized directly in the process of social work with young people during the decision of many urgent public problems: distribution of drug addiction, tabakokurennya, prostitutions, ignoring an own health.

Key words: centers of social services for young people, activity, types of activity, organizationally pedagogical activity.

Актуальність дослідження. З кожним новим кроком розвитку цивілізації діяльність ЦСССДМ набуває особливої актуальності як у сфері розвитку загальної та духовної культури особистості, визначень можливостей адаптації індивіда до складних умов сучасності, так і у виборі

пріоритету духовно-морального початку над раціональним. Проблема дослідження діяльності центрів соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді актуалізується Конституцією України, Державною національною програмою „Освіта” („Україна ХХІ століття”), Законом України „Про

освіту”, концепцією „Педагогічної освіти”, концепцією „Національного виховання”, а також Типовим положенням „Про соціальні служби для молоді”, Концепцією діяльності центрів соціальних служб для сім’ї, дітей і молоді, Загальним положенням „Про центр соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді”.

Мета статті – дослідити діяльність ЦСССДМ, виокремити основні її види й охарактеризувати їх.

Стан наукового вивчення проблеми дослідження. Сучасні дослідження діяльності ЦСССДМ особливо активізувались у зв’язку з посиленням уваги до вивчення та розв’язання проблем сучасної молоді (О. Балакірева, В. Криворученко, В. Лісовський, М. Міщенко, В. Павловський, О. Яременко й ін.), державної молодіжної політики (М. Головатий, І. Ільїнський, Г. Купріянов, С. Толстоухова й ін.), проблем формування виховного середовища (М. Боритко, О. Кузьменко, С. Кульневич, С. Пальчевський та ін.), теорії та методики соціальної роботи з молоддю, зокрема в Україні (І. Зверева, А. Капська, І. Ковчина, Г. Лактіонова, І. Трубавіна й ін.). У процесі опрацювання науково-методичних джерел було з’ясовано, що проблемам організаційно-педагогічної діяльності в науковій парадигмі соціальної педагогіки присвячено роботи О. Безпалько, І. Звереві, А. Капської, І. Мигович, В. Панка, І. Пінчук, Т. Семігіної, Є. Холостової, В. Шульги та ін. Усе зазначене вище свідчить, що розв’язання проблеми дослідження є актуальним як у теоретичному, так і у практичному аспекті, що й зумовило вибір теми статті.

Виклад основного матеріалу. Основними видами діяльності центрів соціальних служб для молоді (далі – ЦСССДМ) є практична діяльність, організаційна діяльність, ресурсна діяльність, аналітична діяльність.

Відтак, *практична діяльність* – це діяльність, спрямована на безпосереднє досягнення статутних цілей ЦСССДМ. Підкреслимо, що досягнення цих цілей забезпечується реалізацією соціальних програм (проектів) і здійсненням науково-методичного забезпечення [1].

Щодо *організаційної діяльності*, то це діяльність, яка спрямовується на встановлення взаємовідносин ЦСССДМ із іншими суспільними та державними інститутами. Напрямами організаційної діяльності є правове забезпечення (визначення ролі та місця системи ЦСССДМ серед інших суспільних інститутів) й організаційної роботи (структурно-функціональна розбудова системи ЦСССДМ) [1].

Сутнісно-змістовий компонент *ресурсної діяльності* спрямовується на поновлення та використання ресурсів, необхідних для здійснення діяльності. Ресурсна діяльність

складається з кадрової роботи та фінансового забезпечення [1].

Не менш важливим видом діяльності ЦСССДМ є *аналітична діяльність*. Означений вид діяльності спрямовується на визначення цілей та оцінки досягнутих результатів (аналітична робота), а також на збір і моніторинг інформації щодо діяльності системи ЦСССДМ (інформаційне забезпечення) [1].

У такому сенсі цікавими є наукові висновки Д. Біліса. Вчений у процесі дослідження діяльності ЦСССДМ виокремив основні її рівні. Відтак, перший рівень, на думку дослідника, передбачає роботу з проблемами як з вимогами клієнтів (окремої особи чи груп). Д. Біліс стверджує, що провідним на першому рівні діяльності ЦСССДМ є реактивний підхід. Згідно з цим послуги надаються у відповідь на конкретні вимоги, а особа, яка надає послуги, отримує чіткі інструкції щодо характеру необхідної реакції.

Другий рівень діяльності соціальних служб передбачає роботу з проблемами як з ситуаціями. Д. Біліс наполягає, що це рівень, на якому працюють професіонали. Оскільки саме професіонал здатний визначити проблему та відповідно відреагувати на неї.

Третій рівень діяльності ЦСССДМ – це поступове розгортання діяльності служби. На думку Д. Біліса, на цьому рівні йдеться про відповідальність за певні напрями чи аспекти діяльності служби, роботу з колом проблем, а не з конкретними випадками. Як приклад, забезпечення функціонування служби – „Телефон довіри”, анонімне консультування тощо.

Четвертий рівень передбачає організацію роботи ЦСССДМ у повному обсязі з орієнтацією на збільшення послуг дітям і молоді. Вчений стверджує, що на цьому рівні йдеться про організацію та керівництво окремою службою, наприклад, на рівні області чи району.

П’ятий рівень, згідно з Д. Білісом, вимагає повного охоплення патронуванням ЦСССДМ певної сфери життєдіяльності дітей і молоді. На думку вченого, це рівень поєднання політики та планування. Його мета – у створенні концепції служби, реагуванні на певні гострі потреби [2 с. 94-95].

На підставі зазначеного вище стверджуємо, що організаційний підходи до створення та діяльності соціальних служб для молоді є провідним. Отже, саме організаційно-педагогічна діяльність у роботі ЦСССДМ є домінантною.

У такому контексті увагу привертають наукові узагальнення В. Шульги щодо організаційної діяльності соціальної роботи. На основі системно-структурного аналізу наукових праць Є. Холостової вчений виокремив такі характеристики організаційної діяльності

соціальної роботи: статистичну та динамічну. До статистичних характеристик, на думку дослідника, належать: структурні (відображають внутрішню впорядкованість, узгодженість, взаємодію більш менш диференційованих і автономних частин цілого) та кадрові (способи та форми організації фахівців з метою спільної реалізації програми або завдання). До динамічних ученим віднесено способи вироблення та прийняття рішень, стиль керівництва, систему моніторингу й оцінку ефективності діяльності. При цьому В.Шульга виокремив організаційні рівні організаційної діяльності соціальної роботи, а саме: особистісний, груповий і колективний [4, с. 71].

Зауважимо, що під організаційними відносинами в соціальній роботі, у контексті проблеми дослідження Є. Холостова розуміє „сприяння організації соціальних служб на підприємствах та у закладах, залучення до їхньої роботи громадськості, спрямування діяльності соціальних служб для надання різноманітних видів допомоги та соціальних послуг населенню, у першу чергу найменш захищеним верствам населення, групам, окремим особам” [3].

Досить неоднозначним є підхід щодо визначення організаційно-педагогічної діяльності як передового педагогічного досвіду. Такої думки дотримуються М. Міль і Л. Терещук. Учені стверджують, що „передовий педагогічний досвід – це така навчально-виховна або організаційно-педагогічна діяльність, у процесі якої використовуються оригінальні форми, методи, прийоми, засоби навчання та виховання, або нові системи навчання та виховання, нові способи систематизації відомих форм, методів, прийомів і засобів, що забезпечує стійкі позитивні результати у практичному розв’язанні актуальних педагогічних проблем” [5]. Вважаємо за необхідне підкреслити, що ми не підтримуємо точки зору згаданих науковців, оскільки, на нашу думку, таке визначення організаційно-педагогічної діяльності ототожнює її з передовим педагогічним досвідом, що є помилковим.

У контексті нашого дослідження вважаємо більш прийнятним визначення організаційно-педагогічної діяльності, яке падав В. Шульга. Вчений стверджує, що „організаційно-педагогічна діяльність у широкому розумінні – це організація педагогічного процесу та педагогічного простору, тому вона передбачає здійснення планування, забезпечення, вибору технологій, реалізації й організації соціального контролю” [4]. Організаційно-педагогічну діяльність дослідник розуміє як „діяльність зі створення умов ефективного функціонування виховного простору та здійснення успішного становлення молоді

особистості у соціумі” [4]. Одночасно з цим В.Шульга подає визначення організаційно-педагогічної діяльності у вузькому розумінні. Дослідник стверджує, що у вузькому розумінні організаційно-педагогічна діяльність може бути представлена соціально-педагогічною технологією, яка передбачає:

- 1) аналіз потреб клієнта або групи;
- 2) визначення ступеня складності життєвої ситуації, до якої потрапила особистість або група;
- 3) аналіз наявних ресурсів, необхідних для здійснення успішної соціалізації, та їхній розподіл;
- 4) визначення шляхів, за допомогою яких утручання соціального педагога забезпечить клієнту доступ до необхідних ресурсів;
- 5) створення умов для ефективного протікання процесу соціально-педагогічної дії (обслуговування, супровід, профілактика, реабілітація);
- 6) спостереження, контроль і корекція здійснення соціально-педагогічного процесу” [4, с. 71].

Висновки. Отже, у процесі дослідження нами було схарактеризовано види діяльності ЦСССДМ і з’ясовано основні її види. На основі аналізу науково-методичної літератури та нормативно-законодавчої бази України з’ясовано, що організаційно-педагогічна діяльність є однією з провідних у роботі ЦСССДМ в Україні.

Організаційно-педагогічна діяльність ЦСССДМ реалізуються безпосередньо у процесі соціальної роботи з молоддю під час вирішення багатьох нагальних суспільних проблем: поширення наркоманії, ВІЛ/СНІДу, тютюнопаління, проституції, нехтування власним здоров’ям тощо.

Список джерел:

1. Збірник нормативно-правових актів щодо надання соціальних послуг відповідно до Закону України „Про соціальні послуги” [Текст] – К., 2005. – 157 с.
2. Соціальна робота. Кн. 1: Актуальні проблеми теорії і практики соціальних служб: робота на межі тисячоліть: [монографія] [Текст] / Ін-т вищої освіти АПН України; Редкол.: Андрущенко В.П., Астахова В.І., Бех І.Д. та ін. – К.: УДЦССМ – 2001. – 342 с.
3. Холостова, Е.И. Социальная работа: Учеб. пособ. [Текст] / Е.И. Холостова. – М.: Дашков и Ко, 2004. – 692 с.
4. Шульга, В.В. Організаційно-педагогічна діяльність соціальних служб для молоді в Російській Федерації: дис... на здобуття наук. ступеня канд. пед наук: 13.00.05 – соціальна педагогіка [Текст] / В.В.Шульга. – К., 2006. – 283 с.